

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**M. Antonii Marsilii Colvmnae, Bononiensis, I. C.
Archiepiscopi Salernitani, De Ecclesiasticorum Reddituum
Origine, & Iure Tractatvs**

Colonna, Marcantonio

Venetijs, 1575

Cap. XXIII. Quibus potiſſimum argumentis videantur Archidiaconi partes defendi posse, & quibus ea responsionibus commodiſſimè refellantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61495)

Bald. ff. de usufruct. Bar. l. i. ff. de condit. ex lege. quem sen sum sequuta est Rota decis. i. de solution. & decis. 4 i. de probat. in antiquit. Hęc circa hanc opinionem diximus, ne uideremur ex ijs, quæ superius adduximus, reprehensionis notam tanto uiro inurere, cū is rem de qua agitur, plene noluerit attingere. Erant tamen omnia in eadē sententia consideratione digna. Nunc ad alias transeamus.

A R G V M E N T V M.

Quibus potissimum argumentis uideantur Archidiaconi partes defendi posse, & quibus ea responsionibus commodissime refellantur.

R E R V M S V M M A E.

- 1 *Prelati secundum Archidiaconum, tantummodo dispensatores sunt, ac usum duntaxat reddituum habent.*
- 2 *Archidiaconus sibi ipse parum constans.*
- 3 *Lex quantumuis dura seruanda est.*
- 4 *Res Ecclesie non ut propria, sed ut communes dispensanda.*
- 5 *Non pugnant hæc, ut res propriae sint, non tamen, ut propriae sint habende.*
- 6 *Verba accipienda sunt secundum subiectam materiam.*
- 7 *Alia responsio ad c. res Ecclesie, r 2. q. 2.*
- 8 *Bonus rerum suarum usus etiam dominis consuli, imò præcipi potest.*
- 9 *Concilij ac precepti legis notissima.*
- 10 *Intell. ad c. Res Ecclesie, r 2. q. 2.*
- 11 *Tempora, quæ secuta sunt priores illos canones, obliterarunt.*
- 12 *Assessorem accipere delegatus non debet, nisi eo egeat, alioquin de suo proprio tenetur illi providere.*
- 13 *Text. in c. statutum, S. assessorem. Archidiacono non suffragatur.*

In ter

- 14 Inter socios datur furti actio, & rei persecutoria.
- 15 Absurdum est si uerba in dispositionibus non operentur.
- 16 Intell. ad cap. statutum, S. assessorem, de rescrip. num. 6.
- 17 Episcopi possunt bona propria, uel acquisita, cui uolunt relinquere, & num. 37.
- 18 Episcopus rebus Ecclesie tanquam commendatis, non tanquam proprijs uti debet.
- 19 Responsio ad tertium Archidiaconi argumentum.
- 20 Episcopus de fructibus Ecclesie non collectis, heredibus relinquere non potest: secus de collectis.
- 21 Posse de bonis post mortem disponere, ex beneuolentia concessum est.
- 22 Lex de indubitabili esse non debet.
- 23 Maxima ratio est, quae pro Ecclesia & religione facit.
- 24 Legis dispositio ultra quam uerba illius patiantur, trahenda non est.
- 25 Fideicommissarius, licet dominus sit, tamen in ultima uoluntate nihil relinquere potest.
- 26 Intellectus uerus ad cap. Episcopi, 12. q. 2.
- 27 Manichaei negabant licere clericis temporalia possidere, ac ea propria retinere.
- 28 De prouisione Ecclesie esse, quae debent intelligi.
- 29 Dictio, quae, declarat atque restringit.
- 30 Leo 1. sedit anno Christi 440.
- 31 Text. in capitu. sine exceptione, 12. quest. prima quomodo intelligatur.
- 32 Dictio, Tanquam, improprietatis nota est.
- 33 Generalis sermo ad terminos habiles est referendus.
- 34 Deo dicatum, ad alienos usus conuerti non debet.
- 35 Intell. c. si priuatum, 12. q. 2.
- 36 Dictio, Quodammodo, improprietatem significat.
- 38 Episcopus constituens Monasterium de rebus Ecclesie, debet illud Ecclesie tradere.

- 39 Sexta Synodi acta probanda, nec de eis dubitandum.
- 40 Clericus potest redditus Ecclesiasticos, qui sibi obueniunt, si non egeat, in lucro ponere.
- 41 Quae dicuntur esse in peculiare iure Ecclesia.
- 42 Facultatis uerbum, bona immobilia respicit, unde prouentus percipiuntur.
- 43 Intellectus c. Apostolico, in fi. 12. q. 2.
- 44 Verbum, Redditus, fundos, ex quibus redditus percipiuntur, significat.
- 45 Salarij uerbum, ponitur aliquando pro eo unde salarium prouenit.
- 46 Consanguineis, ut pauperibus dari potest, ita tamen, ut bona Ecclesia non uendantur.
- 47 *Ab.* Episcopi in alienationibus, & distributionibus cleri consensum adhibere tenebatur.
- 48 In Monasteriorum edificatione quid antea constitutum.
- 49 Praepositus alicui Ecclesiae, omnium qua habuit ecclesia, efficitur dispensator.
- 50 Dispensatio, sub dominio continetur.
- 51 Quae in potestate alicuius sunt, recte dici possunt in eius dominio.
- 52 Verbum, Expedit, ad consilium refertur.
- 53 Intellectus, c. precipimus, & c. expedit, 12. q. 1.
- 54 D. Prosper quo tempore claruerit.
- 55 Quod dicitur, clericum uictu, & uestitu contentum esse debere, ad perfectionis legem refertur.
- 56 Diuites a pauperibus non iure actionis, sed Euangelica denunciationis cogi possunt, ut sibi subueniant.
- 57 Presbyter nec suo nec alieno nomine de facultatibus Ecclesiae res potest comparare.
- 58 Rei uendicatio competit Ecclesiae pro emptis a presbytero de Ecclesiae facultatibus.
- 59 Dictio, Vel, solet expositiue & exemplificatiue accipi.

- 60 *Exempla regulam non restringunt, sed illam declarant.*
- 61 *Posito genere, si aliqua species subijciantur, ad illas refertur.*
- 62 *Immobiliū iure censerī possunt oblationes, & uota fidelium quae iccirco traduntur, ut perpetuò in Ecclesia sint.*
- 63 *Prædia à clerico comparata post promotionem, si nihil antea patrimonij habebat in iure ecclesiae, sunt conseruanda: intellige in dubio, nisi proprio nomine comparasset, num. 64. & 66.*
- 65 *In pari causa praesumptionis, pia causa priuilegiata est.*
- 67 *Clericus habens patrimonialia, & ecclesiastica, in dubio uidetur emisse de rebus ecclesiae.*
- 68 *Intell. c. Sacerdotes, 12. q. 1. & c. 2. de pecul. clerico.*
- 69 *Res, quas post consecrationem clericus emit, ecclesiae relinquere debet.* *H. b.*
- 70 *De fructibus beneficiorum ad bona immobilia, non rectè inferitur.*
- 71 *Intell. ad c. Inquirendum, de pecul. cleric.*
- 72 *Cautela insolita arguit fraudem.*
- 73 *Interpretatio in deteriorem partem sumitur fauore animae.*
- 74 *Dominium comparatorum ex facultatibus Ecclesiae, & si clerico queratur, reuocatur illud tamen, tanquam sordide quasitum: si tamen res extant.*
- 75 *Fructus, aut pecunia consumpta à clerico, nullo iure uendicari possunt.*
- 76 *Aduersus prelatum omnia iura clamant, cum fraudem facit Ecclesia.*
- 77 *Si redditus dati à prelato consanguineis consumpti sunt, Ecclesia repetere illos non potest.*
- 78 *Prædia empta à consanguineis ex redditibus sibi à clerico datis, ab Ecclesia uendicari non possunt.*
- 79 *Tempus traditionis spectandum est.*
- 80 *Longe aliter aestimat cibaria, & alimenta diues, & magnanimus, quàm pauper, & humili genere natus.*

- 81 Actiones nostræ omnes à fine sumunt speciem boni, uel mali.
- 82 Contraria hæc non sunt, ut quis alicuius rei dominus sit, & tamen dominio priuetur, si male utatur.
- 83 Meliorationes, quas clericus pro sua sustentatione fecit, potest repetere etiam si ad aliam Ecclesiam transferatur.
- 84 Bona consideratione Ecclesiæ quesita, quæ sint.
- 85 Intell. c. quia nos, de Testam.
- 86 Quatuor portiones de Ecclesiasticis redditibus faciendas, qui Rom. Pontifi. Statuerint.
- 87 Communio dominium non tollit.
- 88 Per diuisionem censetur renūciatum omni iuri quod competebat in parte alteri contingenti.
- 89 Siue communia, siue diuisa sint Ecclesiastica bona, tamen portionis suæ beneficiarius dominus est.
- 90 Quatuor partes an hodie faciendæ sint ex redditibus beneficiorum.
- 91 Beneficiarius Ecclesiæ fabricam adiunare tenetur ex eo, quod superest.
- 92 Dominium rerum Ecclesiasticarum omnium, apud Christum est.
- 93 Dominium multis modis consideratur.
- 94 Christus rerum omnium Dominus creatione.
- 95 Redemptione.
- 96 Dominium perpetuum, ac sempiternum apud solum Deum.
- 97 Dominium iuxta legum determinationem, quid sit.
- 98 Istud Saluatori nostro tribuere absurdum est.
- 99 Dominium humana ratione consideratum, penes plures est subordinatè.
- 100 Penes uniuersalem ecclesiam, Summum Pont. ecclesiam particularem & Prælatum.
- 101 Domina subalternè considerata, se inuicem non tollunt.
- 102 Penes uniuersalem ecclesiam dominium est protectione: & sic penes Summum Pont. nu. 103.

Per

104 Per quancunque Pontificis dispositionem nunquam intelligitur derogatum dominio ipsius Prælati.

105 Dominium penes Ecclesiam particularem esse, quomodo intelligatur.

106 Utendi modus in aliqua re præscriptus, dominium non tollit.

107 Decima in pauperum sustentationem instituta, quomodo intelligantur, nu. 109.

108 Decima in Clericorum usum introducta, & nu. 111.

110 Decima unà cum possessionibus, & alijs facultatibus superflue non sunt.

Ab. 112 Sacerdotes comedere peccata populorum, quomodo intelligatur.

113 Compendium eorum, quæ adducta sunt pro solutione argumentorum Archidiaconi.

CAPVT VIGESIMVM TERTIVM.

Ivis opinionis, quæ superius secundo loco relata est, Archidiaconus author fuit in cap. Episcopi de rebus proprijs, uers. de frugibus, 12. q. 1. quo loci tradidit, † Prælatos reddituum Ecclesiasticorum tantummodo dispensatores esse, ac usum dū taxat, non autem proprietatem habere, citans Innocentiū (licet perperam, ut postea ostendemus) in c. indecorum, de ætat. & qualit. Idemque Archidiaconus in c. statutum §. assessorem, nu. 13. de rescript. in 6. contrariam sententiã usque adeo improbavit, ut hereticam illam in iure esse audacter affirmauerit; quamuis alibi hæsitare uisus sit; † quin uerò sibi ipsi haud obscurè fuerit aduersatus in ca. alienationes, in glo. ibi ad modicum, num. 15. 12. quæst. 2. dum censuit clericū beneficiariū eos oēs suos fructus facere, quos consumeret: ac licet subijciat, non debere omnes cō-

I 3 sumi;

- sumi; sed uictū ac uestitū satis clericis esse debere, tamen hoc consilij non præcepti esse docuit ipse in cap. clericus in fin. 12. q. 1. Vt cunque tamen hæc se habeant, Archidiaconi opinio, qui in hac dubitatione non ieiunè pertransijt, diligenti studio est examinanda. Verùm quoniam ubi aperta est legis decisio, nulli dubitationi locus esse potest,
- 3 † cum lex quantumuis dura, seruāda sit, l. prospexit, ff. qui, & à quib. c. in memoriā, 19. dist. Iccircò prius iura in mediū afferēda sunt, quibus ille suam probari sententiā putat. Mouetur ille primū Epistola Urbani I. ad omnes Episcopos scripta, primo Tomo. Concilio. fol. 105. ubi ita inquit: † *Res Ecclesie non quasi propriæ, sed ut communes, & Domino oblatæ cum summo timore, non in alios quàm præfatos, usus sunt fideliter dispensandæ.* c. res Ecclesie, 12. q. 1. sed hæc Urbani uerba Archidiaconi sententiam parum iuuant;
- 5 † inuicem enim hæc non pugnant, ut res Ecclesiæ alicuius sint propriæ, non tamen ut propriæ habendæ sint, sed ut communes dispensandæ, quo loquendi modo Diuus Paulus usus est 1. Corinth. 6. *Sicuti egentes, inquit, multos autē locuplectentes; tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.* & alibi 1. Corinth. cap. 7. *Et qui uxorem habent, tanquam non habentes sint; & qui flent, tanquam non flentes.* Potuit igitur sentire Urbanus, ut quæ propriæ sunt clericorum, res Ecclesiæ scilicet, non quasi propriæ habeantur: sed tanquam Domino oblatæ, non in alios, quàm præfatos usus, quos ipse dicit, sint dispensandæ: sed an iure domini, uel nudæ administrationis dispensandæ sint, id non explicat:
- 6 † ita ut secundum subiectam materiam accipi ea uerba debeant, l. si uno, ff. loc. l. si insulam, ff. de præscrip. uerb. l. 1. C. de sacrosan. Eccl. l. ut gradatim, ff. de muner. & honor.
- 7 quod autem illa requirat, aliunde probari debet. † Rursum, ea uerba consilij, non præcepti legem respicere uidentur: ait enim, res Ecclesiæ summo cum timore esse dispensandas

- sandas. Quòd si præcepti uim ea habere Pontifex uoluisset, alia loquendi formula usus fuisset, ac potius pœnam, quàm Dei timorem, qui ad forum animæ pertinet, considerasset. Probabiliter itaque dici potest, Urbanum clericis consuluisse, quo pacto rebus Ecclesiæ uti deberent:
- 8 † bonus uerò usus etiam dominis consuli potest, imò & præcipi, cum id reipublicæ intersit: nec tamen ab illis idcirco dominium auferri quis dixerit, S. 1. Instit. quib. ex cau. manum. non lic. S. sed & maior asperitas, Instit. de
- 9 his, qui sunt sui, uel alieni iur. † hæc uerò consilij, ac præcepti leges notissimæ sunt, Doct. in cap. nam concupiscen-
- 10 tiam, de const. † Præterea Urbanum Pontificem ea tempora respexisse nemo non uidet; quibus certè, si beneficiarios spectamus, illi domini reddituum suarum Ecclesiasticarum non erant, cum omnia in Episcoporum essent potestate: quòd si Episcopos respicimus, ij redditus omnes in communes usus distribuere tenebantur. unde nec dominij alicuius effigies apparere poterat, quàmuis illud penès Episcopum esset. Hoc verè sensisse uidetur Urbanus, cum adhuc illa communis seruetur uita, anno Christi 224. quo ipse sedit, & cuius primùm tempore prædiorum, quæ uendebantur, prætia Episcopis exhiberi desierunt, atque eorum loco prædia ipsa tradi cœperunt, ut supra fusiùs tradidimus. idcirco sanctus ille Pontifex, ut avaritiæ labem omninò tolleret, monebat ea bona non quasi propria retinenda, sed uti communia habenda esse, nec ab Apostolica communicatione discedendum.
- 11 † Quòd si adhuc Canon ille quicquam urgere possit, obijcimus illi tamen, sequentia tempora, quibus communis uiuendi modus exoleuit, canonem illum penitus obliterasse; ita ut posteriorum temporum leges, usu ipso exigente, conditæ prioribus derogauerint, l. sed & posteriores, ff. de legib. l. fin. C. de pact.

- Secundò allegat Innocentij III. rescriptum in c. statu. tum, §. assessorem, de rescrip. lib. sexto, cuius uerba sunt:
- 12 † *Assessorem autem, ut quandoque faciunt aliqui fraudulenter, nisi eo egeat, quod conscientie relinquatur eiusdem, sibi nequaquam adiunget; alioquin de suo proprio providere teneatur eidem.* Dum textus inquit, De suo proprio providere teneatur, inde Archidiaconus considerat, Ecclesiasticos redditus proprios clericis non censerì. ut enim indicaret Pontifex de redditibus Ecclesiasticis assessori providendum, dixit, De suo proprio providere teneatur. qui locus opinionis huius fortissimum propugnaculum existimatur.
- 13 † Sed qui totam eam constitutionem perspiciat, iuxta l. sed utrum, §. i. ff. de pet. hæred. l. inciuile, ff. de leg. nullum inde argumentum sumi posse uidebit. Primùm enim, si ex eo quod dicitur, teneri Episcopum de suo proprio, colligatur de redditibus Ecclesiæ non teneri, quia illi non sunt sui, negabitur collectio hæc, quæ absque petitione principij, quòd redditus Ecclesiastici proprij Episcoporum, aut beneficiariorum non sint, inde colligi non potest. At si dicatur, eos prouentus beneficiarijs, Episcopisve cum pauperibus esse communes, iam aliunde sumitur argumentum, & tamen communio hæc dominium
- 14 haudquaquàm immutat, † quandò inter socios furti actio, & rei prosequutoria datur, l. furti actio, ff. pro socio, l. illud, ff. de ritu nup. glo. in cap. fin. uer. meum, 12. quæst. 1. sed de hoc infra. Obiiciet fortè quispiam, si uerba illa ad differentiam Ecclesiasticorum reddituum non censeatur apposita, nullum posse effectum operari, † quod absurdum est, l. hæc stipulatio, §. Diuus, ff. ut leg. nom. caue. cap. si Papa, de priuile. in 6. Sed id nihil obstat. Nam dici potest, ea uerba potuisse accipi ad differentiam portionis illius, quæ fabricæ ex particulari assignatione, aut pauperibus, sit applicata: & idcirco in proprio iure Episcopi nō
- est

est: itaque ambigua lex neutri fauebit parti, l. in ambiguo, ff. de reb. dub. Illud enim expressit ex propria sibi obueniente portione salarium assessori solui debere.

- 16 † Verum omnis prorsus dubitatio tollitur ex sequentibus illis uerbis: *Cum autem indiget Episcopus, faciat à partibus de competenti salario illi prouideri, & sic non de suo proprio.* Quid igitur suum proprium Pontifex acceperit, constat, nimirum, illud quod partium litigantium non esset; quin autem, quod ex Ecclesiasticis prouentibus sibi obuenit, suum proprium dicatur, nullibi negatum reperio, cum præsertim alibi suum appellatur, quod & Hostiensis aduertit uersi. suos, cap. de multa, de præben. capit. cæterum, de donat. capitu. peruenit, de fideiuf.

Pro eadem sententia tertio loco adducit Archidiaconus, decretum Concilij Agatensis, c. 48. cuius uerba sunt;

- 17 † *Episcopi de rebus proprijs, uel acquisitis, uel quidquid de proprio habent, heredibus suis, si uoluerint, derelinquant; quicquid uero de prouisione sue Ecclesie fuerit, siue de agro, siue de fructibus, siue de oblationibus omnia in iure Ecclesie reseruare censuimus.* cap. Episcopi res Ecclesie, 12. q. 1. dum tex. inquit, Siue defructibus, aperte innuere uidetur, fructus bonorum Ecclesiasticorum ad Ecclesie ius pertinere, quamuis usus aliquis pro suis necessarijs beneficiario in eis competat quod & alia Diui Augustini uerba confirmant, *Si priuatum, inquit, Possidemus, quod nobis sufficiat, non illa nostra sunt, quorum procuracionem quodammodo gerimus; non proprietatem nobis usurpatione damnabili uendicemus,* capit. si priuatum, 12. quæst. 1. Idem confirmatur ex Epistola Leonis Papæ ad Episcopos per uniuersam Siciliam constitutos, in qua habentur hac uerba: *Sine exceptione decernimus, ne quis Episcopus de rebus Ecclesie sue quicquam donare, uel commutare, uel uendere audeat.* & paulo infra. † *Episcopus rebus Ecclesie tanquam commendatis, non tanquam*

pro-

proprijs utatur, capitu. sine exceptione, 12. quæst. 1. Ex ijs
 eadem sententia comprobatur, cum ea iura uix usum Epî
 scopis, aut beneficiarijs in rebus Ecclesiæ permitttere ui-
 19 deantur. † Sed hæc parum obstant: nam Concilium Aga-
 rhèse præterquàm quòd ex œcumenicis nõ est, sed Diæce-
 sanum; dum ait, De fructibus agrorum Ecclesiæ nihil pos-
 20 se suis hæredibus Episcopũ relinquere; † ad nõ collectos
 adhuc fructus pertinere potest, ut aduertit gloss. in d. capi.
 Episcopi; uerbo, frugibus. & ibi Bellam. post Guid. quem
 citat. Cum autem ex alijs iuribus appareat collectorum
 fructuum dominium ad beneficiarios pertinere, ut ijdem
 sentiunt; ea uerba sunt referenda ad collectos fructus, qui
 cum pendentes sint, fundi pars esse dicuntur, l. fructus, ff.
 de rei uendic. ne iura pugnantia sint, c. cum expediat. de
 electio. in 6. Rursus, si illud uerum esset, quòd beneficia-
 rii fructus suos non facerent, nõ erat cur Conciliũ tãtope-
 rē illis in ipso mortis articulo uetaret, ne suis hæredibus
 eosdē relinquerent. Si. n. clericus uiuens, de fructibus Ec-
 clesiæ disponere libere nõ potest, quis nõ uideat ipsi mo-
 rienti id multominus licere? arg. Aut. multo magis, C. de
 sacrosanct. Eccle. l. qui indignus, ff. de mun. & honor. cap.
 21 cui non licet, de regu. iur. in 6. † Cum eo tempore uix de
 bonis proprijs posse disponere ex beneuolentia conces-
 sum sit, l. in tempus, ff. de hered. inst. *In tempus*, inquit, Mo-
 destinus, *capienda hereditatis, institui heredem posse, beneuo-*
lentie est. Confertur enim dispositio in tempus, quo quis
 in rerum natura non est, ac mortuus de rebus suis loqui-
 22 tur, & in illis legem dicit. † Ne igitur id tanto studio cau-
 tum dicatur, quod dubitatione carebat, id tantũ ijs uer-
 bis comprehensum censerì debet, quod expressum est, ne
 scilicet beneficiarij de fructibus etiam si illi percepti cen-
 seãtur, (quod non concedimus), testari ullo pacto possint,
 argu. l. quod Labeo, de Carbo. edi. & not. Dec. in l. fin. in
 prin.

- prin. colum. i. C. de inst. & subst. Existimauit enim Synodus illam beneuolentiæ rationem, quæ in prophanis rebus admittitur, non esse considerandam in iis, quæ ex Ecclesia proueniunt: † cuius maxima ratio est, l. sunt personæ, ff. de relig. & sump. fun. Tiraq. suo tracta. de pia causa.
- 23 At qui non repugnat, quin domini beneficiarij sint Ecclesiasticorum reddituum, quod ex eadem Synodo rectè uidetur colligi: dum enim in morte id tantum prohibet, in uita uidetur prorsus concessisse, argum. l. cum lex, ff. de legib. & quod singulari ratione in morientibus statutum est, ad uiuentes trahi non debet, arg. l. ius singulare, ff. de
- 24 legi. ca. si gratiose, de rescrip. in 6. † Nec eiuldem Synodi dispositio ultrà quàm uerba illius patiantur, trahenda est, l. in agris, ff. de acq. rer. dom. l. cancellauerat, ff. ad Tre
- 25 bel. † Confirmantur prædicta fideicommissarij exemplo: qui, quàmuis rerum, quas alteri restituere tenentur, dominus sit, l. fin. C. commun. de leg. nihil tamen ex eis in ultima uoluntate relinquere potest, l. deducta, §. si. l. quidam, §. si quis, ff. ad Trebel. Sic & beneficiarij, quàmuis domini sint, illis tamen testandi licentiam interdictam fuisse, non est absurdum: quod & glo. sensisse uisa est, in c. duo sunt,
- 26 uer. proprietatem, in fin. 12. quæstio. 1. † Præterea longè alia uidetur fuisse illius Synodi mens, quàm Archidiaconus arbitratus sit: cum enim eo tempore inualuisset error existimantium, non licere Clericis temporalia possidere, ac ea propria retinere, † quem Manichæis tribuit Petr.
- 27 Sot. tract. de insti. Sacerdo. lect. 2. & Domin. Sot. lib. 10. de iust. & iur. quæstio. 4. ar. 1. ad summouendum errorem hunc (ut memorati autores tradunt) nedum statuit Synodus illa temporalia Episcopos retinere posse, sed etiam illis liberam cōcessit facultatem, ut eadem, quibus ipsi uellent relinquerent. Propria igitur Episcopus liberè relinquere potest, inter quæ & redditus ipsos Ecclesiasticos
- connu-

connumerandos autumo. Quòd si obijcias, id expressè
 prohiberi iis uerbis, Quæ de prouisione Ecclesiæ &c. di-
 xerim alium esse illorum uerborum sensum, nimirum, ut
 ea tantùm comprehendant, quæ de prouisione Ecclesiæ
 28 sunt. † De prouisione autem Ecclesiæ intelligo esse, quæ
 quotidiano usui diuini cultus aut necessaria sint, aut pecu-
 liariter illi tributa, ut putà, quæ pro luminaribus, aut Sa-
 cerdotum ornamentis, aut stipendiis destinata essent: id
 enim indicant uerba illa, Quæ de prouisione Ecclesiæ &c.
 29 † Quæ Synodi mentem manifestè declarant, atq; restrin-
 gunt, argum. l. omnes populi, ff. de iust. & iur. ubi Bar. Cac-
 cialup. & alij. l. cunctos populos, ubi Ias. & reliqui, C. de
 summa Trin. & fide Catho. Denique si attendatur, decre-
 tum illud editum fuisse anno Christi 435. paulò ante
 30 Leonis Primi tempora, † qui sedit sub anno Christi 440.
 facilè apparebit nullum nobis illud negotium faceffere:
 Eo enim tempore, cùm iam layci à uita, quam eousque
 cum clericis communem duxerant, destitissent, & nihilo-
 minus clerici inter se eandem uictus rationem retinerēt;
 illud tantùm Synodus illa permisit, ut ea, quæ ex patri-
 monio propria Episcopi haberēt, quorum redditus dum
 uiuebant communicabant, in morte quibus uellent pos-
 sent relinquere; exinde enim communis uitæ uinculum
 non relaxabatur, quàmuis eis uideretur permitti illud,
 quod diuisionem quãdam saperet: relinquebantur enim
 ea laycis, quæ dubio procul communibus cæterorum usi-
 bus non erant communicaturi. Fuit autem maximè ra-
 tioni consonum: nam & si arctiori uinculo, quàm consue-
 tudinis, communi illi uitæ adstricti essent, morte tamen
 illud dissoluebatur, §. soluitur, Insti. de societa. res uerò
 Ecclesiæ uetuit omninò in alios distrahi, ne inde commu-
 nis uita aliquo pacto labefactaretur. Hęc uerò omnia unà
 cum tempore usu ipso sic exigente mutationem penitus
 habue-

- 31 habuerunt. † Eandem responsionem admittunt supra citata Leonis uerba, in d. cap. sine exceptione, 12. quæst. 1. Episcopi non utantur rebus Ecclesiæ tanquàm propriis, sed tanquàm commendatis: respiciunt enim priora illa tempora, quibus clerici omnes communem uitam ducebant; & quæstione hac, de qua in præsentia agitur, opus non erat; sed tantum monitione, ne subdolè, quid secus ageretur, quàm communis uitæ ratio exigeret. Verum, & alia interpretatio accommodari potest, quòd legem consilij epistola illa respiciat: ideoq; inquit, Episcopi rebus Ecclesiæ tanquàm commendatis utantur, quasi eæ reuera commendatæ non sint, sed tanquàm si commendatæ fuissent eis, uti deceat. † Diçtio enim illa, Tanquàm, improprietas nota est, l. prima, §. primo, ff. quod cuiusque uniuers. nomin. authenti. de hæred. falci. §. primo.
- 32 Alio etiam pacto responderi potest, † quòd generalis ille sermo ad terminos habilis sit referendus, l. prima, §. lex autem, ff. ad legem Falcid. l. prima, C. de sacrosanct. Eccle. ut dum dictum est rebus, ad immobilia tantum, uel
- 33 immobilia Ecclesiæ perpetuò dicata referatur. † Deo enim dicatum ad alienos usus conuerti non debet, cap. semel Deo, de reg. iur. in 6. De fructibus autem Leonem non sensisse existimari potest, cum inter hæc sit maxima diuersitatis ratio, ut res ipsa docet. † Nec sanè tamen magis obstant Augustini uerba: *Si priuatum possidemus, non ea nostra sunt, quorum quodammodo procurationem gerimus; non eorum proprietatem damnabili usurpatione uendicemus.* Siquidem rectè respondetur, quòd eo adhuc tempore communis uita clericorum uigeret, ut supra traditum est, uel quòd is legem consilij respiciat. Vnde subdit: Non damnabili usurpatione eorum proprietatem uè dicemus, sed laudabili bonis, nimirum usibus eiusmodi Ecclesiastica applicando: Vel quòd non abneget D. Augustinus

- gustinus proprietatem, cum imò uerbis, quæ fictionem notant usus fuerit, inquit: Quorum quodammodo pro
 36 curationem gerimus. † Dicitio enim, Quodammodo, in proprietatis uocabulum est, l. si me in uacuum, ff. de acqu. possess. l. si pater impubes, ff. de uulga. & pupil. Adde, quòd immobilia respexisse uidetur, magisquam redditus, qui seruando seruari non possunt: nullū igitur ex eius uerbis argumētū colligi potest, quod firmitatē obtineat.
- Quartò pro eadem sententia citatur Concilium Hispalense primum, cap. 1. *Fixum*, inquit, *ab hinc, & perpetuò*
 37 *mansurum esse docernimus, † ut Episcopus res sui iuris, quas ante episcopatum, aut certè in episcopatu hereditaria successione acquisiuit, secundum auctoritatem canonicam, cui uult conferat, & quicquid uult de eis faciat. Postquam autem episcopus factus est, quasunque res de facultatibus ecclesie, aut suo, uel alterius nomine comparauerit, decernimus, ut non in propinquorum, sed ecclesie, cui præest, iura deueniant.* cap. *fixum*, 1 2. quæst. ult. dum ait rex. Omnes res, etiam fructus beneficiorum complectitur, & tamen eos in Ecclesie, & non beneficiariorum iure esse præcepit. Idem probare uidentur uerba sextæ Synodi uniuersalis, quæ Constantinopoli in nullo habita est. *Qui uerò, inquit, ceperit, aut emerit aliquid ex prædictis Cimilijs, uel salarijs, & non restituerit ecclesie, uel non redierit ad incidendum cartam uenditionis, uel emphyteoseos, sit anathema.* &
 38 paulò infra. † *Si autem episcopus conuictus fuerit construxisse Monasterium de ecclesiasticis redditibus, tradat eidem ecclesie ipsum Monasterium.* cap. Apostolico. in fi. 1 2. quæstio. 2. Apparet igitur quicquid de redditibus Ecclesie comparatur, eidem restituendum esse, nec beneficiariorum effici: si enim illud beneficiarij esset, in eo moderator foret, & arbiter, uulg. in l. in re mandata, C. mandati.
- 39 † De fide autem actorum eiusdem sextæ Synodi dubitandum

dum non est, quicquid aliquando Albertus Pighius sen-
 ferit, prout multis comprobatur Ioannes Valentinus, qui
 Canonicas sanctiones maxima diligentia in unum rede-
 git, ac etiam Franciscus Torrensis de ea re peculiari edi-
 to libello, cui titulus est, De ueris actis, 6. 7. & 8. Synodi.
 Urgent quidem hæc ipsa iura, sed commodè tamen ad il-
 la respõderi potest: Credibile enim est, ea uerba hoc sen-
 su esse prolata, ut eos tantùm redditus indicarent, qui in
 peculiari Ecclesiæ iure sunt. illud enim innuit Hispalense
 Conciliũ, dum ait, Res, quas de facultatibus Ecclesiæ e-
 merit, ad clericum non pertinere. Quòd autem omnes
 redditus sint Ecclesiæ, id non affirmat. Itaque de iis tan-
 tùm redditibus accipi ea uerba possunt, quæ peculiari iu-
 re ad Ecclesiam pertinent, ut cum saltem necessaria ab Ec-
 clesia beneficiarius desumere possit, eodem Archidiacono
 40 teste: † quæ, si non egeat, in lucro ponere posse, com-
 munit opinio est. Tamen si uerba hæc Hispalensis Conci-
 lij indistinctè intelligerentur, secus colligi uiderentur.
 Cum enim ij redditus, ex quibus beneficiario necessaria
 huiusmodi suppeditantur, sint Ecclesiastici, uiderentur &
 41 ipsi in Ecclesiæ iure reseruandi. † Ea uerò accipio in pe-
 culiari Ecclesiæ iure esse, quæ præcipuo quodam iure Ec-
 clesiæ sunt adscripta, ut in Lumina, Ministrorum tùm or-
 namenta, tùm stipendia, Ecclesiæ insuper reparationem
 impenderentur. Confirmantur hæc, quia Ecclesiastica-
 rum rerum donationem ualere, iuribus cautum reperi-
 tur, cap. cæterum, de dona. quod minimè dici posset, nisi
 hæc interpretatio reciperetur. Præterea dici potest, Con-
 cilij prædicti uerba non redditus, hoc est, prouentus Ec-
 clesiasticos respicere; sed bona stabilia, uel mobilia: per-
 petuo tamen usui Ecclesiarum dicata. Inquit enim canon
 42 ille: *Quæ de Ecclesiæ facultatibus emerint.* † Sanè faculta-
 tis uerbum, nõ fructus, sed bona ipsa immobilia respicit,

ut

ut cum Iureconsultus dixit; *Quod si idoneum exegerit, quāvis postea facultatibus lapsi sint Tutores, nihil est, quod ei, qui dedit, imputetur; & quāmpluribus in locis facultates à Iureconsultis dictæ sunt, bona, unde prouentus percipiuntur, non prouentus ipsi, l. 1. §. si magistratus, ff. de Magist. conuen. l. 2. §. si eodem, ff. de admin. tutor. l. 4. ff. ut in poss. leg. † Sic sexta Synodus, dum de redditibus mentionem facit, referri potest non ad redditus, hoc est, prouentus; sed ad bona, ex quibus redditus sumuntur, id quod uerba præcedentia indicant: dictum enim erat non licere Episcopo rusticas possessiones uendere, atque ea ratione redditus Ecclesiasticos minuere, intelligo perpetuos, ac in fundis consistentes. subiiciuntur postea illa uerba, *Vnde si de redditibus ecclesiasticis episcopus Monasterium construxerit Ecclesie restituatur.* De redditibus Ecclesiasticis Monasterium construi ibi intellexero, cum rusticæ illæ possessiones, de quibus in eodem tex. supra habetur mentio, ea ipsa de causa alienentur. Cum uerò beneficiorum fructus Synodus considerauit, qui ex fundis, quos redditus appellauit, colliguntur, subiicit, *Quos ad utilitatem propriam, scilicet, Episcoporum, & ob escam pauperum, & peregrinorum sustentationem esse decernimus.* Si ad propriam utilitatem Episcoporum, igitur sub eorum dominio: quod enim quantumue pauperibus deberi, illisq; peculiariter tributum docebitur, dubitatione carebit, si iure illud probetur: quod ex eo loco minimè colligi potest. † Nec uerbum illud, Redditus, eam interpretationē abhorret, ut fundos, ex quibus redditus habentur, significet: in ea enim significatione plerunque eam in iure Ciuili, quā Pontificio accipitur, cap. auaritiæ, ibi, redditus Ecclesiæ minorastis, extra de præbend. §. licebit autem, & ibi glo. uerb. Redditus, Authen. ut ij, qui oblig. se perhib. actio. *Licebit autem (ait Iustinianus) tutori, cum*
*omni**

omni subtilitate perferuari, si aliquos forsan inuenire cau-
te potuerit redditus, & comparari minori; redditus ibi pro
fundis accepit, ut Albericus, & Iacobus Spiegel. animad-
uertunt in diction. uerbo, Redditus. & ita semper accepit
se uisus est Cardi. Turrecrema. in cap. 1. 12. quæstio. 5. in
 45 *5. conclusio. ibi prædia, redditus, ad primum, & ad secun-*
dum, in responsione ad secundum. † Sic & alibi salarij
uerbum ponitur pro eo, ex quo illud prouenit, cap. quis-
quis, ubi Turrecrem. uer. salaria, 12. quæstio. 2. Illud præ-
terea animaduertendum est, quòd nullibi in 6. Synodo le-
gitur Canon ille modò relatus, si quis eam in Trullo,
hoc est, Imperatorij palatij Constantinopolitani secreta-
rio, sic dicto, celebratam perlegat. Sed in Nicæna secun-
da, quæ uniuersalium septima fuit, cap. 12. quæ & in de-
cretis relata est, in cap. quisquis, 12. quæst. 2. illud tantùm
 46 *habetur, † consanguineis, ut pauperibus quidem dari pos-*
se, ita tamen, ut bona Ecclesiæ non uendantur: de fructi-
bus autem ne uerbum quidem ibi habetur. Huc accedat,
quòd uel si maximè canonem illum admitteremus, tamè
quod ibi præcipitur conditioni temporum uitæque com-
munioni, quæ tunc extabat, tribuendum est: siquidem ea
Synodus sub Bono Pontifice conuocata fuit anno Chri-
sti 677. ac deinde sub Agathone, circa annum 679. conti-
nuata, atque sub Leone Primo, anno 682. finita. Ea uerò
tempestate adhuc omnia inter clericos ipsos erant com-
 47 *munia; Episcopiq; dispensatores habebantur, c. sine ex-*
ceptione, 12. quæst. 2. † Ideoq; in alienationibus, & di-
stributionibus cleri consensum adhibere prorsus iube-
bantur, quod idem Leo Primus sextæ Synodi confirma-
 48 *tor statuit. † Ut ergò planius hæc omnia explicentur, ani-*
maduertendum puto, huic Monasteriorum ædificationi,
& dotationi, cuius modò meminimus, multò antea certā
legem dictam fuisse sub Martino Primo, anno Christi

647. quo tempore stabilitum est, quota portio pro Monasterij sustentatione assignari deberet in Concilio Tolitano, 9. cap. 5. cap. bonæ rei, 12. quæst. 2. cuius rei Innocentius III. meminit, in cap. Apostolicæ, de donatio. Quibus ex rebus uideor mihi rectè coniiicere, canone illo sextæ Synodi, Monasteriorum constructionem non profus atque indistinctè prohiberi, sed eo tantùm casu, quo forma illa, cuius proximè meminimus, seruata non fuisset. Toties autem ab eo Episcopus recedebat, quoties propria autoritate ædificabat, spretoque consensu cleri ac Diaconorum præsertim, quibus ea cura demandata fuerat, ne ullam ab Episcopo fieri fraudem paterentur, licèt & ij tenerentur ipsi Episcopo rationem reddere, ut in canonibus Apostolorum, cap. 41. capit. præcipimus, 12. q. 1. Itaque mirum uideri non debet, quòd uideamus eo casu Episcopum id, quod præter formam ipsi præscriptam impèderit, Ecclesiæ restituere: Etenim cùm re, cuius vsus communis adhuc erat, quasi propria uteretur, furtum quòdammodo committebat, argum. l. furri actio. l. rei communis, ff. pro socio: subinde uerò temporum conditione, rerumque statu immutato, non est quod absonum iudicemus iurium quoque tenorem fuisse immutatum, ca. non debet, de consan. & affi. Qua de re plenius infra dicemus.

Quintò illud maximè urgere Archidiaconus putat, quòd ex canone Apostolorum, Episcopi tantùm dispensatores Ecclesiasticorum prouentuum cõstituti uideantur. ijs ità cautum est: *Præcipimus, ut in potestate: sua res Ecclesiæ Episcopus habeat, ita ut potestate eius omnia indigentibus dispensetur per Presbyteros ac Diaconos.* c. præcipimus, 12. q. 1. Huc èt pertinet quod Prosper dicit lib. 2. de uita cõtèplatiua, c. 9. *Expedit, inquit, facultates ecclesiæ possidere, & proprias, perfectionis, amore contemni: nõ enim propriæ sunt, sed communes ecclesiæ facultates,* Et paulò infra.

† Cum

- 49 † Cum quis prepositus fuerit Ecclesia, omnium quæ ha-
 buit ecclesia, efficitur dispensator, cap. expedit, 12. quæst. 42
 1. Prædicta confirmat quod D. Hieronymus ad Nepotia-
 num scribit Epistola. 2. Tomo. 1. Clericus à κληρος Græcè,
 Latine fors appellatur, propterea Clerici dicuntur quia de
 sorte Domini sunt, & inferius: Habens victum, & vestitum,
 his contentus ero. & nudam Crucem nudus sequar, capitu. cle 22
 ricus, 12. quæst. 1. Quibus ex omnibus probari videtur, be-
 neficiarios non dominos, sed dispensatores esse reddi-
 tum Ecclesiasticorum, ex quibus nihil præter victum, &
 vestitum assumere possint. Sed & his facile respondetur:
 nam quod ad canones Apostolorum attinet, illi omnia ef-
 se in potestate Episcoporum, asserunt; quod autem subij-
 ciunt, ad Episcopos spectare, ut illa dispensent, negotium
 50 minimè faceffit. † Nam dispensatio sub dominio contine-
 tur. omnis enim, qui dominus est, dispensat. Dum itaque
 dispensandi munus Episcopis tribuunt, dominium non
 abnegant; cum immo superius omnia in eorum potesta-
 51 te esse asseruerint; † quæ uerba ad dominiū facile referri
 possunt, l. alimenta, ff. de lib. agnoscen. glo. l. cum prætor,
 S. fin. ff. de iudic. Azo. in Summ. de pat. potest. Quod uerò
 Prosper dicebat, Expedit facultates &c. ad consilium re-
 52 ferri potest: † idque indicat uerbum, Expedit. cap. non so-
 lum, de reg. iur. in 6. cap. cum expediat, & ibi Archid. de
 elect. eod. libr. d. S. fed & maior. quod deinde subdit, Om-
 nium, quæ habuit Ecclesia, dispensator fit; ad immobilia
 referri potest, quorum alienatio Episcopo est interdicta,
 capit. nonnulli, & tot. titu. de rebus Ecclesi. non alienan.
 53 † Sed quod omnia hæc fundamēta euidenter tollit, illud
 est, quod secundum suorum temporum conditionem lo-
 quantur, quibus omnia Sacerdotibus erant communia;
 quemadmodum autem, cum circa illud uariari cœptum
 est, Augustinus dixit, Si qui uolunt habere proprium, non

eis tollo clericatum. ita mutata temporum conditione
 54 aliud fuisse statutum non inconuenit. † Prosper sanè Rhe-
 gij Flaminie in Italia Episcopus, natione Aquitanus, Leo-
 nis Papæ Primi quondam Notarius, sub Leone Magno
 Augusto, anno Domini C C C C L X. claruit, multò
 post, quæ tempora beneficiorum sectio facta est, atq; alia
 55 ratio Ecclesiasticorum reddituum haberi cœpta. † Quòd
 autem D. Hieronymus, victu ac vestitu contentum Sa-
 cerdotum esse iubet, ad perfectionis consilium refer-
 ri debere, res ipsa testatur, ut Archidiaconus ipse ali-
 quando probauit in capitu. clericus, 12. quæstio. 1.
 Hyperbolicè dicta hæc sunt, ac ex feruore religionis à
 sanctis uiris prolata, non quòd ad unguem obseruanda
 proponatur. Sic legimus, D. Ambrosium dixisse ser-
 mo. 18. *Neque enim minus criminis est habenti tollere, quàm*
cùm possis, & abundans sis, indigentibus denegare. & alibi,
Esurientium panis est quem tu detines; nudorum indumentū
est, quod tu recludis; & miserorum redemptio, & absolutio est
pecunia, quam tu in terram de fodis, capitu. sicut. 2. 47. dist.
 56 ex quo glo. ibi censuit; † diuites à pauperibus non iure
 quidem actionis, sed euangelicæ demonstrationis cogi
 posse, ut sibi subueniāt. Sic D. Hieronymus in reg. Mona-
 chorum, capitu. de paupertate; *Aliena, ait, rapere conuinci-*
tur, qui ultra necessaria retinere probatur. Erat patrum illo-
 rum tūm ea pietas, ut quicquid superflueret, commune re-
 putaretur, quoad usum scilicet, ut Frater Dominicus So-
 tus aduertit, libr. 10. de iust. & iur. quæst. 4. Omnia itaque
 ea placita tribuenda sunt conditioni temporum, quibus
 illa præcepti uim habere potuerunt: mutato autem rerum
 statu, ad consilium ea potius referenda uidentur.

Sextò adducuntur Remensis Concilij verba, quæ sunt.
 57 † *Inquirendum est, si aliquis Presbyterorum de redditibus Ec-*
clesia, uel oblationibus uel uotis fidelium alieno nomine res cō-

para-

parauerit: quia sicut nec suo, ita nec alieno nomine presbyter fraudem facere de facultatibus ecclesiasticis debet: quoniam hoc sacrilegium est, & par crimini iude furis, qui sacras oblationes asportabat, & furabatur. capitu. inquirendum, de pecul. cleri. Si de redditibus Ecclesiæ non licet quippiam Beneficiario cõparare, apertè colligi uidetur, ipsos redditus beneficiarij nõ fieri: aliàs ea, quæ ex ijs à beneficiario suo nomine emuntur, Ecclesiæ non fierèt: † nec illi rei uēdicatio competeret speciali quidem fauore contra præscriptas iuris regulas, in l. si ex ea, C. de rei uenditi. l. si patruus tuus, C. commu. utrius. iud. l. si de tua, C. de dona. inter. ui. & uxo. Accedunt his uerba Concilij Toletani noni, capitu. 4. *Sacerdotes, inquit, quacunque administrationis suæ tempore emerint, si de rebus proprijs, uel uile, uel carum habuerint, ad Ecclesia, cui præsumt, utilitatem, cartharum instrumenta conficere procurent.* cap. Sacerdotes, 12. quæst. 4. Quibus tamen responderi facile potest. Primùm enim animaduerto in Remensi Concilio nullibi ea uerba legi, quæ modò retulimus, ac in multis Codicibus legi, De rebus, nõ De redditibus, ut Cardinalis Zabarella aduertit, in d. cap. inquirendum, in prin. inquiring, De redditibus, aliàs, de rebus, sed utcunque res sese habeat, uerba illa de redditibus, uel oblationibus, uel uotis eum sensum recipere possunt, ut dictio, Vel, stet expositiuè, ut nomine generali reddituum prius posito uoluerit canon deinde explicare, de quibus eorum speciebus intellexerit: quod factis declarat, inquiring; Vel oblationibus, uel uotis fideiũ;

58 † Et enim dictio, Vel, multis in locis pro, Id est, quandoq; etiam exemplificatiuè accipitur, l. si quis prioribus, C. de fund. pat. lib. 12, capitu. vnio, §. uerum, de stat. Mona. lib. 6. capitu. 1. de offic. ord. eod. libr. quo sensu accepta in eo

59 sextu minimè obstat; † quamuis autem exempla regulam non restringant, l. damni. ff. de damn. infect. l. regula, ff.

60

de iur. & fac. ign. illam tamen declarant. §. haftenus, Insti.
 61 de grad. † Accedat, receptissimū esse, posito prius genere,
 si aliqua species subiiciatur, ad eas tantum illud referri, l.
 2. circa prin. ff. ad l. Aquil. l. instrumēta, C. de proba. l. hac
 uerba, ff. eo. Doc. in rub. C. de serui. & aqua. Cū igitur Re-
 mēse Cōciliū ait, nō licere clerico de redditibus, uel obla-
 tionibus fidelium, uel uotis quicquā in fraudē Ecclesiæ con-
 parare; ad oblationes fidelium, ac uota tantum pertinet, 82
 reliquos uerò redditus minimè comprehendit: quod cō-
 probari potest ex sequentibus Concilii uerbis. ait enim,
 quia presbyter nō debet nec suo, nec alieno nomine frau-
 dem facere de facultatibus Ecclesiæ: facultatum uerò no-
 men ad immobilia, uel mobilia perpetuò Ecclesiæ addie-
 62 ta refertur, ut supra dictum est, † quo iure censerī possunt
 oblationes fidelium, uel uota; quæ idcirco a fidelibus tra-
 duntur, ut perpetuò in loco conseruētur, in quo si collata
 tenentur, manet gratia offerentis; si frustrantur, imminet
 perniciēs defraudantis, inquit Cōcilium Toletanum no-
 num, cap. 1. Sed illud etiam dici potest, quod textus ille
 ad terminos, in quibus loquitur, referendus est; cum enim
 dicat de redditibus Ecclesiæ, illos uidetur respexisse, qui
 in Ecclesiæ dominio sunt, non illos qui ad beneficiarij do-
 minium pertineant: quod illius genitiui natura innuit: si
 enim redditus omnes comprehendere uoluisset, non di-
 xisset, redditus Ecclesiæ, sed Ecclesiasticos, sicut inferius,
 Ecclesiasticas quoque facultates appellauit. Non illud er-
 go compertum est, omnes redditus, qui ex beneficiis
 proueniūt, esse Ecclesiæ, cum id ipsum sit, de quo potissi-
 mum dubitetur. & ut magis uera hæc esse comprobetur,
 subiicit textus; *Quia presbyter nec suo nec alieno nomine de
 facultatibus Ecclesiasticis fraudem facere debet.* loquitur er-
 go Concilium, ubi fraus cadere potest: at in fructibus sim-
 pliciter acceptis fraus cadere posse non uidetur, cum be-
 nefi-

neficiariorum aliqui sint, prout alia firmat opinio. Intelligi itaque debet de ea tantum portione, quæ peculiariter quavis ratione, uel diuisione, uel fabricæ contemplatione, uel ex uoto, aut oblatione Ecclesiæ effecta est, in eiusque iure seruanda inuiolabiliter uenit; quo sensu accipitur in capit. res Ecclesiæ, 1. q. 1. Sed obijciat quispiam, eam restitutionem non esse admittendam, cum in Concilio

- 63 Arelatensi cautum legatur, † prædia quæ presbyter postquam promotus est, emerit, si ipse ante promotionem nihil patrimonij habuerit, in iure Ecclesiæ intelligi, capit. 1. de pecul. clerico. Vnde colligi videtur comparata Ecclesiasticis ex redditibus, quicumque illi sint, Ecclesiæ esse debere, neque hanc reddituum distinctionem admitti. Verum ad hoc replicari potest. Concilium enim id tantum perpendit, an quid patrimonij presbyter habuerit, & dummodo ex redditibus Ecclesiæ paratum suspicetur, eidem applicandum statuit. Nam in ea facti specie diuersa
- 64 constituendi ratio considerari potest. † Si quid enim presbyter nullum habes patrimonium, comparat, nisi proprio nomine comparasse appareat, ad utilitatem Ecclesiæ comparasse uidetur: † in pari enim causa præsumptionis pia causa maximè priuilegiata est, cum & maxima ratio sit, quæ pro religione facit, l. sunt personæ, ff. de religio. & sumpt. fune. Quin autem dominus comparatorum bonorum clericus esse possit, si pro se emisse constet, Cōcilium
- 66 illud non abnegat. † In dubio uerò, cum presbyter sit, tantquam talem emisse ad utilitatem Ecclesiæ piè uenit interpretandum; † quod secus foret si de patrimonialibus redditibus comparare potuisset: tunc enim cum duplicem personam sustineat, dubia erit interpretatio, argum. capit. à collatione, de præben. in 6. lib. 1. quæro, ff. de eo, qui pro tutore. quamuis adhuc eo casu de rebus Ecclesiæ emisse sit præsumendum, quod illius fauore factum tradunt Ab-

bas, Anchar. Zabar. Anania, Barba. & alii in d. ca. inquirendum, & cap. de pecul. clerico. fed & alia ratione Canon ille Arelatensis euitari potest. Nam cum aliqui sint redditus, qui specialiter Ecclesie sunt, ut paulò ante dictum est; sint & alii, qui beneficiariorum esse possint, de quibus cõtrouertitur; induxit omnino id præsumi, ut quæ sita prædia censerentur de portione, quæ ad Ecclesiam pertinet comparata, cum tamen patrimonium presbyter non habuisset: quanquam & in dubio omni casu pro Ecclesia concludendum sit, ut not. glo. uerfi. debent. & alii Docto. in d. cap. inquirendum. Nec rursus dicat aliquis uerbum illud Redditus, in d. capi. indistincte accipiendum esse, ut quoscunque fructus comprehendat, quod Arelatensi Cõcilio paulò inferius generaliter cautum sit, presbyterũ de eis, quæ superemerit, scripturam nomine Ecclesie cõficere debere, aut ab eius ordinatione discedere, cap. 2. de pecu. cler. ¶ Nam præter ea, quæ supra diximus, si adhuc generalius Concilium loqueretur, ab aliis tamẽ canonibus passiuam interpretationem recepit, ut nimirum ex iis fructibus empta complectatur, quæ Ecclesie sunt, nõ autem beneficiarij: qui autem sint ij, ex documentis Ecclesie ipsius apparere potest, quibus cõstabit, an fabricæ Ecclesie uestitui clericorum, paramentorum refectio, aut similibus sint adscripti: & cum oportune sese nobis offerat tex. in d. cap. Sacerdotes, 12. quæst. 1. eandem illi accomodamus responsionem, ut scilicet, & ipse ab aliis iuribus declarationem recipiat, ut modò diximus: quamuis dici possit, Toletanum illud Concilium fuisse celebratum eo tempore, quo uita communis adhuc seruabatur inter clericos, qui & patrimonialia conferebant: Vnde quæcunque illi emissent, in iure Ecclesie erant reseruanda, quæ in Episcoporum potestate erant, ut inde ab eis Sacerdotibus ipsis, & aliis clericis uictus præstaretur. Ne igitur Episco-
po

po fraus fieret, empta à Sacerdotibus in iure Ecclesiæ, cui
 præerant, iuebantur præseruari: & idcirco de Sacerdoti-
 bus tantum loquitur: quia ij parochiis præsidebant, qui-
 bus solam administrationem tribuit. Nec obiciat quis
 denuò, quòd Pius Pontifex statuit, in cap. 3. de pecu. cle-
 69 ricor. † res, quas post consecrationem presbyter emisset,
 eum Ecclesiæ suæ relinquere debere. Id enim ad res, bo-
 76 na scilicet immobilia referendum est, ut ibidem glos. ad-
 uertit, uerb. acquiisuerit. quæ si occasione Ecclesiæ com-
 parata sint, utique nullo titu. ac non testamenti quidem
 70 genere ullo alienari sunt permessa, toto titu. de reb. Eccl.
 non alien. † Ex iis autem ad fructus beneficiorum, quo-
 rum diuersa ratio est, non rectè arguitur, ut Cardina. Za-
 barel. tradit in d. cap. inquirendum, & seq. de pecu. cleric.
 71 † Alia præterea potest dari responsio ad tex. in d. cap. in-
 inquirendum, ut dicamus, Concilium illud dominium clé-
 ricis non negare, sed in casum illum reuocare, si sit fordi-
 dè quæsitum. Nam cum clericis donare permissum sit,
 cap. cæterum, de dona. ac si redditus etiam aliis dati con-
 sumpti sint ab illis in rerum aliquarum emptionem, nulla
 ab eis ratio exigatur; manifestè illorum dominium argui
 uidetur. Quòd si aliquando eueniebat, ut clericus aua-
 ritia inhians, rem per suppositam personam, ut suo nomi-
 ne comparasset, ut inde forsan uel consanguineis, uel a-
 liis, quibus uellet, & cum uoluisset, relinqueret, ac eos di-
 taret; quia ingratus uidebatur Ecclesiæ, à qua benefi-
 cium receperat (optima ratione statuit Concilium, ut do-
 minium illud, quod antea in redditibus Ecclesiasticis ha-
 beat) tãquam in fraudem destinatum, ab illo penitus auo-
 caretur; & quicquid eo nomine emptum esset, in Ecclesiæ
 ius cederet. Indignum profectò existimatum est, ut uarijs
 confictis nominibus detrimētum pateretur Ecclesia, quæ
 & dignitatem & redditus suppeditat beneficiario, argu-
 73
 ibonui
 l. fin.

- I. fin. C. de reuo. dona. quæ manifesta fraudis præsumptio tunc quoque locum habet, cum alieno nomine aliquid clericus emit, ut postea quibus ille uelit, relinquere possit;
- 72 † cautela enim illa alieni nominis interponendi, fraudem omnino arguit, l. si quis sub conditione, ff. si quis omiff. cau. testa. Vnde summopere decuit Canonum conditores, quibus animarum salus præcipuus est finis, c. ut animarum, de const. in 6. cap. possessor, in glo. magna, de reg. iur.
- 73 eod. libr. tutiorem anime uiam eligere, † ob quam etiam in deteriore partem præsumptio admittitur, cap. iuuenis, capitu. is qui fidem, de sponsa. cap. ad audientiam, ubi Maria. Soc. nu. 5. de homi. uolunt. Vel casu, ut quocunque modo comparatio illa facta esset, ex Ecclesiæ rebus facta intelligeretur, ne uia fraudibus, dolisque, ac sacrilegijs aperiretur. Clem. ut calumnijs, de sent. & re iud. Sed obicit quispiam, eandem rationem esse cum Prælati alicui donauerit, eaque pecunia consumpta fuerit, uel eam ipse uoluptuosè consumpserit, atque inde probari dominum non esse beneficiarium. Verum id parum obstat: nam hic longe diuersa est ratio: donec enim illud uiget, quod ex Ecclesiasticis prouentibus à Prælato improbe comparatum est, à beneficiario illius dominium reuocari potest. Cum uerò illud consumptum sit, secus: non enim est quid reuocetur, nisi dixeris illum, quia dominus non sit, ad restitutionem teneri: & hoc firmari non potest, cum text. id
- 74 non determinet, ac de eo cōtrouertatur: † Reuocari dominium diximus; reuocatione enim opus est, cum prius beneficiario ex sua, quam diximus, pecunia quæsitum fuisset, l. si ex ea. C. de rei uendica. Quare, ut deinceps competat Ecclesiæ uendicatio, nulla alia ratione id fieri potuit, quàm ut dominium à Prælato reuocaretur: duo enim insoludum domini esse non possunt. Id uerò est maximè rationi consonum, cum res extat quæ empta est; etenim huiusmodi

- iufmodi emptiones furtum sapiunt, ac manifestam intentionem Ecclesiam spoliandi præ se ferunt. † At si consumpti sint fructus à clerico, illi nullo iure uendicari possunt, argumento, l. si alieni nummi, ff. de solut. Afflic. decision. 190. per totam. nec tanta adest ratio, ut ij recuperentur, potuerunt enim prodigè nimis à beneficiario effundi, nec intentione aliqua, ut Ecclesiae fraus fieret, quo casu
- 76 sufficit illum de commissis poenituisse. † Itaque aduersus Prælatum omnia iura clamant, cum deprehenditur ita illum auaritiæ deditum, ac de crastino sollicitè nimis cogitâtè, ut sub ijs cōfictis nominibus occulte etiam ac clandestinè uiam inuenire procuret, qua de huiusmodi fructibus testari impune possit, quod illi prohibitum est, capit. quia nos, de testamen. Nil ergo mirum si ab eo dominium dicatur tunc auocari, cum quo haud pugnat, quòd antea illud habuisset. Sed postquam hæc statuta sunt, cum sibi suo, uel alieno nomine beneficiarius prædia comparat. Quid si, puta, propinquis à Clerico ecclesiastici prouentus collati sint? & tunc duo casus considerari possunt: Alter si ij consumpti sint; Alter uerò, si in prædiorum emptionem sint collati. † & priori quidem uideatur, quòd ecclesia repetere non possit, nec dispositio, dicti capi. inquirendum, locum habeat, ar. d. l. si alieni nummi: *Nam si alieni nummi in scio, uel inuito domino soluti sint, manent eius, cuius fuerunt: si mixti ab alijs ita fuerint, ut discerni non possint, fiunt eius, qui accepit*, ut Iabolenus inquit, d. l. si alieni nummi. etenim cum aliquid extat, facilè aduersus hanc legis dispositionem fauore Ecclesiae rescribi potest; cum uerò nihil extat, illa obseruanda est, ne specialia multiplicentur, l. i. C. de dot. promiss. † Posteriore uerò casu diuersa adest ratio, ne ab iis empta in Ecclesiae ius reuocentur. Pro clerico enim regula est, qui cum affinis egentibus nedum dare possit, sed etiam teneatur;
- 77
- 78 quod

quod & Archidia. ipse admittit, ut Canon. Apostolorum
 37. & 39. & Synodo Nicena 2. cap. 12. cap. non satis, 86. di-
 stin. quòd præter egestatis casum, redditus illis fuerit elar-
 gitus, probandum est: cumq; non satis facilè probari pos-
 sit, certa regula à Sac. Canonibus uix tradi potuit, qua do-
 79 minium illud ab eis auocaretur: ¶ etenim tempus egesta-
 tis est spectandum, quo traditio facta est, l. 2. C. rescin. uen-
 di. ubi Cagno. num. 2 13. cap. cum causa, de testi. & ibi gl.
 in uer. tempore, glo. Innoc. Ioan. And. & alij in cap. ad au-
 res, de reb. Eccle. non alien. Paris consi. 24. hume. 7. uolu.
 80 4. qualitas quoque personarum est dimetienda: ¶ cum lō-
 gè aliter magnanimus diuitias suas, ac cibaria, & alimenta
 æstimet, quàm uilis, & humili genere natus, l. is cui le-
 gatur, ff. de leg. 1. Flor. in l. sed & si quid, S. mancipiorum,
 ff. de usufru. Signoro. de Homod. consil. 149. Vnde hæc
 difficilem reddunt probationem, ut præter regulam ui-
 deatur beneficiarius dedisse. Cum præsertim Episcopus,
 aut beneficiarius potuerit decipi; & quàmuis se egenti
 putaret dare, diuiti tamen postea reperiatur tradidisse,
 81 quo casu is reprehendi non posset: ¶ cum omnes nostræ
 actiones à fine speciem boni, uel mali sumant, S. Thom.
 1. 2. quæst. 18. & quæst. 20. ar. 1. & 2. & quæst. 73. art. 7. ad
 primum. Quocirca hæc omnia, cum certa lege compre-
 hendi non potuerint, iudicis arbitrio relinquenda fue-
 runt, ut is rerum, ac personarum qualitate pensata, uideat
 an fraus Ecclesiæ facta sit; ac si arbitretur, compellat, ut
 empta ex redditibus Ecclesiæ restituantur, iuxta d. cap.
 inquirendum. Tunc uerò pœnam magis dixerim com-
 missæ fraudis propter auaritiam, quàm ut tanquàm à non
 domino data restitui debeant. Hęc uerò obiter dicta sint:
 nostræ enim intentionis non est, hos omnes casus in præ-
 sentia exquisitius pertractare, cum nec illos complectatur
 text. in d. cap. inquirendum, cuius uerba eos tantùm
 respici-

respiciunt; cum nempè uel alieno nomine, uel proprio in fraudem ecclesiæ beneficiarius prædia comparasset. Ut-
 82 cunque igitur hæc se habeant, sat nobis illud est, Concilij
 Remensis dispositionem beneficiarios ecclesiasticorum
 reddituum dominos non inficiari, sed si abutantur cer-
 83 tis casibus, ab eis dominium auocare. † Non enim hæc
 pugnant, aliquem dominum rei esse, & illius dominio
 priuari, cum male utatur: sicuti cum donationem inter vi-
 rum & uxorem lex ciuilis prohibet, ac alienationem in
 creditorum fraudem interdicit. quibus planè casibus do-
 minium reuocat. Cum igitur auaritiæ non inhiat præla-
 tus, nec in fraudem ecclesiæ aliquid commentatur, tunc
 83 dominium à beneficiariis minimè reuocat. † Quò fit, ut
 donare non prohibeatur, & meliorationes, quas pro sua
 sustentatione fecit, etiam quòd ad aliam transferatur ec-
 clesiam, eius uita durante ad illum spectent, cap. fin. de pe-
 cul. cler. Sic cum pro alio fideiubet, cum ibi furtum, neq;
 in intentione, cadat eas promissiones illum implere, etiã
 cum ecclesiæ damno canones iubent, cap. peruenit, de fi-
 deiusso. Quibus ex omnibus liquidò constat, Concilium
 illud Archidiaconi sententiæ minimè suffragari.

Septimò, eadem sententia confirmatur rescripto Ale-
 xandri III. ad Vigiliensem Episcopum, in cap. quia nos,
 de testam. ubi ea uerba leguntur: *De ijs autem, quæ conside-
 ratione ecclesiæ perceperunt, nullum de iure possunt facere te-
 stamentum.* Si igitur de iis, quæ consideratione ecclesiæ
 beneficiarij percipiunt, testari non possunt, rectè colligi-
 tur, eorum dominos non esse. Ceterum hoc argumen-
 84 tum facili negotio tollitur. † Loquitur enim Alexander
 de iis, quæ consideratione ecclesiæ percipiuntur, idest, ut
 penès ecclesiam perpetuò maneant, quòd in uotis, obla-
 tionibusq; fidelium Remense Concilium statuisse, suprà
 dictum est; secus uidetur innuere in iis, quæ beneficia-
 rius

rius suorum seruitiorum contemplatione percipit: ecclesiasticis enim utilitatibus desudantes, Ecclesiastica dignū est remuneratione gaudere. cap. Ecclesiasticis, 12. quæst.

85 2. † Nec sine mysterio uidetur usus uerbo Percipiuntur potius, quàm Acquiruntur; noluit enim ea omnia, quæ ex ecclesia acquiruntur, denotare, sed quæ percipiuntur, ut in peculiari tantum iure ecclesiæ permaneant. Confirmantur hæc: nam uerba ea generalia ad habiles terminos reducenda sunt, ut eam portionem non complectantur, quæ beneficiariis suorum ratione seruitiorum est debita: speciali enim nota illa designari debebat, ut comprehenderetur, l. item prætor edixit, ff. de iniur. Huc accedat, quòd ex hac testandi prohibitione non consequitur beneficiarium dominium non esse. Fideicommissarius enim, qui dominus est, & cui tanquàm domino rei uendicatio competit, ut supra diximus, nihilominus testari non potest. Sed quoniam argumentum hoc cum tertio superiùs allato coincidit, ad ea, quæ in illius explicatione dicta sunt, est recurrendum. Adiicimus, & illud initiò sanctissimè constitutum esse eo casu, quo beneficiarius ipse non eget, nec sui, non licere ad utilitatem alterius aduersus ecclesiam, à qua tot habuit commoda, testari: quod uix ius civile, ubi tot rationes non aderant, ex mera beneuolentia concessisse apparet. Sed & circa hanc testandi prohibitionē considerari possunt ea, quæ tradunt Docto. in cap. præsentis, de offi. ord. in 6. quæ constitutio posterius edita modū simplici huic prohibitioni dedit.

Octauò eandem opinionem confirmare uidentur decreta Syluestri in Concilio Romæ celebrato, & Simplicij, ac Gelasij primi, c. 4. quibus cautum legitur: † quatuor portiones de redditibus ecclesiasticis esse faciendas, quarum una Episcopo, alia fabricæ, tertia pauperibus, reliqua clero tribuatur, cap. de redditibus, cap. uobis, cap. concessio, cap.

cap. quatuor, 12. quæst. 1. ex quibus colligitur expressè, beneficiarios non esse dominos fructuum beneficiorum suorum. Dominus enim qui est, de re ad libitum disponit, §. disponat, in Authen. de nupt. Beneficarij igitur, cùt tot portiones facere teneantur, domini esse non uidentur. Sed hæc argumentatio multas patitur dubitationes.

- 87 † Nam communio dominium non tollit, l. furti actio, ff. pro soc. l. illud, ff. de rit. nupt. gloss. cap. fin. uer. meum, 12.
- 88 quæst. 1. † Diuisio illud magis roborat, cùm per diuisionē omni iuri renunciatum censeatur, quod in parte ex diuisione alicui contingente, alteri competeret, aut competere potuisset. Docto. in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de uerbo. obli. † Aut igitur bona ecclesiastica, quò ad ecclesiã, cùm reparatione egeat, quò ad pauperes, & clerum, iuxta prædicta decreta, dicuntur communia, & inde non sequitur, quin Beneficiarius pro sua portione, quam obtinet, dominus sit: Aut diuisa existimantur, & sequitur tantùm, quòd portionum, quæ reliquis contingunt, non sit dominus beneficiarius, quin uerò suæ sit dominus, inde non sequitur, cùm nulla diuisio statuta sit, nec declaratum est, quãdo pinguior sit, quàm deceat, ut in eo, quod superest, dominium beneficiarius non habeat: unde clarior reddi uidetur intellectus, de quo supra meminimus, ad ea iura, quibus cauetur, ne in redditibus ecclesiasticis fraudem Prælati committat, in quarta. s. parte, quæ non sibi, sed ecclesiæ, pauperibus, aut clero est deputata. † Accedat, quòd illud etiam dubitationem habent, an hæc quatuor partes de iis prouentibus sint faciendæ, quæ hodie beneficia appellantur, cùm potius ea loco ipsius quartæ partis, quæ à Prælato clericis præstari solita erat, assignari uideantur; siue ecclesia, in qua beneficium erectum est, statutas pauperibus, & fabricæ portiones habeat, siue non. Ea nãque Syluestri, Simplicij, ac Gelasij decreta tunc temporis edita

- edita fuerunt, cum communis uita clericorum uigebat, quæ postea obsoleuit. Ita ut quatuor illæ partes etiam penitus euanuerint, cum clericis tributa sint beneficia: fabricæ autem ex generali canonum dispositione, uel cuiusque ecclesiæ consuetudine, aut statuto constituta portio sit: denique pauperibus ipsis, per Hospitalium Xenodochiorum, & aliorum piorum locorum constructionem, quod ad ecclesiæ fabricam attinet, probatur manifestè ex Alexandri III. rescripto. in cap. 1. de eccles. ædific. dum is beneficiarios monet, non ut fabricæ portionem assignent; sed ut facta ecclesiæ tecta conseruanda adiuuēt.
- 91 † Quinimò de eo, quod superest, tantum conferre iubentur, cap. de his, eod. titu. ut tradit Innoc. cap. fin. de his, que fi. à ma. par. cap. & Abb. c. pe. de eccl. ædif. sed & de his latior inferius à nobis habebitur sermo.
- 92 Nonò eadem opinio muniri posse uidetur, † quòd omne rerum ecclesiasticarum dominium penes Christum saluatorem nostrum esse dicatur, Doct. in cap. cum super, de cau. poss. & prop. & ibi præcipuè Innoc. Abb. Panorm. in cap. cum esses, nume. 29. de testam. Quò fit, ut Prælati ipsis usus tantum remanere uideatur, non dominium aliquod. Nonnulli arctius eodem argumento urgent, quòd si Christus saluator noster bonorum omnium ecclesiasticorum dominus est, profectò nullo alio iure, modoue beneficiariis uti illis licebit, quàm eo, quem Christus ipse præscripsit, qui illis ita utebatur, ut necessaria tantum sibi, & suis assumeret; cætera uerò omnia in pauperes elargiretur. Sed argumentum hoc, quàmuis magnam uim obtinere uideatur, si tamen aduissimè consideretur, nihil penitus huic sententiæ suffragatur. Et ut planius fiat, quòd diuturni sumus, istud animaduertendum est.
- 93 † Dominium multis modis considerari, ac illud ueluti genus quoddam in plures species diuidi, quarum una alteri

94 teri (ut Dialectici inquirunt) subalternatur. † In primis, quod ad Christum saluatorem nostrum attinet, nemo ambigit illum creatione omnium esse dominum, cum ex eius participatione, quod est ens (ut Theologi inquirunt) per essentiam, infinitum, & incomprehensibile, cætera consistant singula: in quam sententiam Psaltes cecinit, ps. 23. *Domini est terra, & plenitudo eius: Deum nanque* (ut ibidem Steuchus dicebat) *ire per omnes.*

Terrasq; tractusq; maris, cælumq; profundum,

Hinc pecudes, armenta, viros genus omne ferarum,

Quenq; sibi tenues nascentem accrescere uitam.

95 † Redemptione item is omnium dominus est, qui nos proprio sanguine redemit, atq; foelicitati æternæ regenerauit, dum sua sanctissima passione, ac cruce perditum humanum genus, Diaboloq; , ac perpetuis inferni flammis addictum liberauit, chirographumq; maledictionis cruci

96 affixit. † Dominium, ut perpetuum, ac sempiternum considerari potest: illud uerò penès nullum mortalium existit. *Non enim*, ut Paulus inquit, *habemus ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus.* Et hoc quidem

nomine penes Christum rerum omnium dominium est, atque ea ratione, ecclesiastici prouentus Christi patrimonium dici possunt, cap. cum ex eo, de electio. † Præterea dominium consideratur iuxta humanarum legum determinationem, ut is illud habere dicatur, qui de re aliqua liberè disponere potest. Bar. & alij, in l. i. ff. de acquir. rer.

98 dom. † Hanc uerò dominij speciem Saluatori nostro tribuere absurdum uidetur, cum ea ratione apud mortales tantum sit: & ita ubiq; illud sacri Canones accipiunt.

Itaque dominium ecclesiasticarum rerum penes Christum esse creatione, dubitandum non est. † Quò uerò ad humana hæc attinet iura, illud penes plures est, subordinatè (ut aiunt.) † Primum penes uniuersalem: deinde pe-

L nes

nes Summum Pontificem, qui illius caput est: Item penes ecclesiam particularem, ac demum penes Prælatum. Quæ omnia ferè Bonifacius VIII. commemorasse uide-
 tur, dum de Christi patrimonio, uniuersalisque ecclesia mentionem fecit, quod postea ecclesiarum prouentus dixit, sicq; in particularis ecclesie dominio. Et tandem subdit, Prælato necessaria ex eis ministranda fore, in cap. ex
 101 eo, de electio. in 6. † Illud uerò liquidò constat dominia hæc, sic subalternè considerata, se inuicem non tollere, nec Christo Saluatori nostro, eam dominij formam tribuendam esse, de qua in quæstione proposita agitur. Etenim ea non eget, ut homo, neque ut Deus, ut talis nãque æqualiter tam clericorum, quàm laicorum, nec minus bonorum, quàm personarum est dominus, ut doctè Cardin. Turrecrem. explicauit, in cap. uidentes, 12. quæst. 1. & Dominic. Scot. lib. 4. de iust. & iur. ar. 2. quæstio. 3. Quò ad creationem, ut diximus, redemptionemque, ac conseruationem penes Deum Optimum Maximum omnium rerum, nedum ecclesiasticarum, dominium est.
 102 † Penes uniuersalem Ecclesiam, quò ad protectionem, quod & de Imperatore tradunt Docto. in l. bene à Zenone, C. de quadrien. præscrip. l. de precatio. ff. ad leg. Rhod. de iact. Id dixerim exceptis casibus, in quibus uniuersale hoc dominium, quod ueluti in habitu est, ad actum deducere liceat, de quibus Doctores mentionem faciunt, in cap. quæ in ecclesiarum, de consti. Paris. consi. 11. nu.
 103 77. uolu. 1. & consi. 82. nume. 22. in 4. † Penes Summum ipsum Pontificem eadem ratione dominium esse perpenditur. Nec huic repugnat, ut alij eius permissione domi-
 104 ni sint. † Quocirca per quancumque illius prouisionem nunquam particulari dominio ipsius Prælati derogatum intelligitur, cap. dudum, il 2. de præbend. cap. suggestum,
 105 de decim. Doct. in cap. mandatum, de rescri. † Penes ecclesiam

clesiam particularem si dominium esse dixerit quis, quò ad proprietatem, concedi poterit. Quod autem ad fructus attinet de his nostra proposita est quæstio: & si diuisionem quis consideret, præter ea, quæ superius diximus, fusius de illa inferius agetur. Quoquo igitur te uertas, argumentum hoc à Christi dominio desumptum, & quæ ab eo fit illatio, de usu ab illo præscripto penitus subsistere
 106 nequit: † utendi enim modus in aliqua re præscriptus, illius dominium non tollit, sicut in fideicommissario, & marito uidemus: quod manifestè comprobatur, si animaduertamus prohibitionem illam, ne quis re sua malè utatur, dominium nullo pacto interuertere.

Postremò pro eadem Archidiaconi sententia illud adducitur: quòd bona pars reddituum Ecclesiasticorum in
 107 decimis consistat; † quæ cum in pauperum sustentatione institutæ sint, ut dicit S. Thom. 2. 2. quæst. 87. argumen. 3. inde sequitur, ut ex eis clerici non nisi necessaria desumere possint. Vnde illorum domini esse non censentur, cum immo in pauperum dominio sint, saltem quo ad decimas. sed argumentum hoc, illud tantum probare possit, beneficiarios decimarum dominos non esse, reliquos uerò fructus Ecclesiasticos non respicit. Verum nec quoad decimas, quicquam urget. Nam si decimæ ad certum usum destinatæ, si sunt institutæ, ut pauperibus subueniatur, non repugnat quòd illarum sint domini beneficiarij, sicut de fideicommissario marito, ac cæteris superius est dictum.

108 † Adijcio præterea nõ tantum ad ipsorum pauperum subventionem, decimas institutas esse, sed etiam potissimum ad ipsius beneficiarij sustentationem, atque ob eius continuas in Ecclesia uigilias, ac orationes dari: † & cum decimæ, quæ tertio quoque anno in pauperes erogabantur, ad quas forte argumentum illud referri potest, penitus exoleuerint, reliquæ ipsorum clericorum sunt, atque ideo id

tantum dicitur, quod ex eis pauperibus subueniri deceat
 110 † qua ratione illas unam cum possessionibus, ac alijs facultatibus superfluas non esse, D. Thomas dicebat, 2. 2. quæst. 87. argumen. 3. ad primum. Non tamen quod pauperes ex decimis alii deceat, illarum dominium beneficiarijs denegatur, sicut nec illud tollitur, Cum Deum de sua substantia honorandum precipitur. *Honora, inquit, Deum de tua substantia.* Prouerb. 3. † sed quod in beneficiariorum sustentationem potissimum decime constitutæ sint, probatur Leuit. cap. 18. *Filijs Levi dedi, inquit, omnes decimas pro ministerio, quo seruiunt mihi in Tabernaculo fæderis; ut alij ad illud non accedant. & alibi. Ut legi diuina uacare possint.* Paralipom. cap. 31. quo sensu apud Oseam, cap. 3. † Sacerdotes comedere peccata populorum dicuntur, nimirum quod eis decimas illi dant, ut suis orationibus Deum Optimum, Maximum deprecantes, remedium eorum peccatis impetrent, cap. ipsi Sacerdotes, 1. quæst. 1. Inde patet beneficiariorum decimas esse, nec usum destinatum arbitrio ipsorum, illi dominium adimere. Nec considerandum uideatur, an pauperes ij præ oculis habeantur, qui in extrema necessitate sint, uel minori, ut primo casu suæ magis decimæ intelligantur, quam secundo, cum plus, & minus specie non differant; nec distinctio hæc maioris, aut minoris necessitatis ad effectum, ut in dominio pauperum decimæ collocentur, est adducenda; nullibi enim probatur. Vtroque sane casu non magis clericus, quam laycus (quibus tum iccirco dominium suorum rerum ademptum non censetur pauperibus succurrere tenentur. *Pasce fame morientem* (dicebat Ambrosius) *Si non pasceris, occidisti, cap. pasce, 86. distin.* Ex his igitur omnibus, quæ hæcenus pro Archidiaconi sententia adducta sunt, nullum ita firmum sumitur argumentum, ut illam sequi debeamus. Ut autem commodius quæ pro solutione argumentorum Archi-

chi-

chidiaconi adducta sunt intelligantur, eorum compendium subiiciemus.

113 † Diximus præfatam sententiam Pontificum sanctionibus non probari, cum illarum uerba aut uariè accipi possint, aut eam portionem respiciant, quæ in peculiari Ecclesiæ iure sit, aut ad res immobiles, uel quæ illarum loco sint, referantur, de quibus controuersia nulla est. Diximus item non esse constituendam uim in his, quæ ex nimio pietatis feruore à Sanctis ueluti per hyperbolem quandam dicta sunt. Demonstrauimus etiam ea quæ de testandi prohibitionem adducebantur, ac quòd à clericis empta in ecclesiæ iure conseruanda sint, nihil quicquam urgere, cum illa non tam probent dominium ecclesiasticorum reddituum penes beneficiarios nunquam fuisse, quàm ipso mortis articulo ab eis illud speciali ratione auocari: Hæc autè tunc sibi locum uendicare, cum alia uiget ratio, quàm quòd clerici domini sint, uel non domini, nimirum cum auaritiæ studentes, fraudem ecclesiæ commentantur: Vel cum ea in emptionem conuertunt, quæ particularibus ecclesiæ usibus erant destinata; Adieciimus, usum in ijs rebus præscriptum, dominium non tollere, cum bonus rerum usus etiam domino rei indici possit. Illud etiam declarauimus, quæ de Dei Optimi Maximi, ac Christi dominio considerabantur, ad propositam quæstionem minimè pertinere, cum ea humanis tantum iuribus dimetienda sit: Ac ita circo descendendum esse nobis non adeò ascendendum, ut illud quàm rectissime obijci possit, quod dici solet, finiti ad infinitum nullam esse proportionem, uulg. ca. nouit. de iudic. Quæ insuper de quatuor partibus reddituum faciendis adducebantur, ostendimus ad ea referri temporaria, quibus communes inter clericos seruabatur uita; Tum uerò hæc in clericos cadere non potuisse, cum ij omnes ab Episcopo communem uictum haberet: Episcopus autem

res ecclesiarum omnes in potestate habuisse, atque ab his quàm maximè tum requiri ob communis uictus ratione, ut in quatuor illas partes, uel potius necessarios usus redditus Ecclesiasticos omnes largirentur, non quidè Arithmetica (ut uocāt) proportionem, sed Geometrica, ac legali, de qua inferius latior nobis sermo erit; & ita illos distribuere, prout clericorum ac pauperum status, & fabricæ necessitas expetere uideretur. Hæc uerò quominus redditus ij in Episcoporum dominio essent, non efficere: subiecimus procedente demum tempore, quatuor illas partes exoleuisse, ob beneficiorum erectionem, quibus uictui cuiusque clerici cautum est; Hospitalium constitutionem, quibus unà cum fideiū eleemosynis pauperibus prospectum est; ac denique particularem Ecclesiæ cuiusque consuetudinem, aut statum, uel generalem canonum dispositionem, quibus Ecclesiarum reparationi saluberrimè fuit consultum. Hæc autem quæ de communi illa priorū temporum uita tradita sunt, in primis statuenda esse censuimus, ut in tota hac quæstione, ut firmissima retinerentur. Sic enim multo facilius ij canones explicabuntur, qui nos admodum perplexos reddere possent, si confuse, ut Archidiaconus, egeremus, nullamque temporum rationem haberemus. Postremò adiecimus decimarum constitutionem, quæ tertio quoque anno in pauperum sustentationem erant elargiendæ, ab usu recessisse; & quamuis ex aliis decimis pauperes ali debeat, non tamen hinc effici, quin illarum domini beneficiarij sint. Reliquum est modò, ut ad tractationem alterius opinionis accedamus, quæ cum Archidiacono ex diametro pugnat, ac à nobis supra tertio loco relata est.

ARGV.